

Byla C-394/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. birželio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel București (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. birželio 3 d.

Pareiškėja:

Bursa Română de Mărfuri SA

Atsakovė:

Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE)

Trečiasis asmuo:

Federația Europeană a Comercianților de Energie (Europos prekybos energija federacija)

Pagrindinės bylos dalykas

Skundas, kuriuo pareiškėja *Bursa Română de Mărfuri* (Rumunijos prekių birža) prašo *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) įpareigoti atsakovę *Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei* (Nacionalinė energetikos sektoriaus reguliavimo institucija, Rumunija) (ANRE) pagal Reglamentą (ES) 2019/943 išduoti jai centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį prašoma išaiškinti Reglamentą (ES) 2019/943, Direktyvą (ES) 2019/944, ESS 4 straipsnio 3 dalį, SESV 101 ir 102 straipsnius, taip pat SESV 106 straipsnio 1 dalį.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos, visų pirma jo 1 straipsnio b punktą ir jo 3 straipsnį, atsižvelgiant į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, nuostatas, įsigaliojus šiam reglamentui draudžiama tai, kad valstybė narė toliau išduotų vienintelę centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją? Ar Rumunijos valstybė nuo 2020 m. sausio 1 d. turi pareigą nutraukti esamą elektros energijos rinkos valdymo monopolį?
2. Ar Reglamente (ES) 2019/943, visų pirma 1 straipsnio b ir c punktuose ir atitinkamai 3 straipsnyje, įtvirtintų laisvos konkurencijos principų taikymo *ratione personae* sritis apima elektros energijos rinkos, kaip prekių biržos, operatorių? Ar atsakant į šį klausimą turi reikšmės tai, kad apibrėžiant elektros energijos rinką Reglamente (ES) 2019/943 2 straipsnio 40 punkte daroma nuoroda į elektros energijos rinkos apibrėžtį, pateiktą Direktyvos 2019/944 2 straipsnio 9 punkte?
3. Ar tai, kad valstybė narė išduoda vienintelę elektros energijos rinkos valdymo licenciją, turi būti laikoma konkurencijos apribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, siejamus su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir SESV 106 straipsnio 1 dalimi?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir Sąjungos jurisprudencija

ESS 4 straipsnio 3 dalis, SESV 101 ir 102 straipsniai ir SESV 106 straipsnio 1 dalis.

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos 1 straipsnio b ir c punktai, 2 straipsnio 25 punktas, 3 straipsnis, 10 straipsnio 4 ir 5 dalys.

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, 2 ir 3 konstatuojamosios dalys, 2 straipsnio 9, 18 ir 57 punktai.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Legea energiei electrice și a gazelor Nr. 123/2012 (Elektros energijos ir dujų įstatymas Nr. 123/2012) 10 straipsnio 2 dalies f punktas, pagal kurį kompetentinga institucija išduoda vienintelę licenciją elektros energijos rinkos operatoriui ir vieną licenciją balansavimo rinkos operatoriui.

Ordinul ANRE Nr. 12/2015 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea licențelor și autorizațiilor în sectorul energiei electrice (ANRE įsakymas Nr. 12/2015, kuriuo patvirtinama licencijų ir leidimų elektros energijos sektoriuje išdavimo tvarka).

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 Pagal *Legea privind bursele de mărfuri Nr. 357/2005* (Prekių biržų įstatymas Nr. 357/2005) pareiškėja nuo 1992 m. turi savarankiškos institucijos, kurios bendroji kompetencija – su viešuoju interesu susijusių rinkų valdymas, statusą.
- 2 2020 m. rugpjūčio 20 d. pareiškėja, remdamasi Reglamentu 2019/943, paprašė ANRE išduoti centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją ir pateikė visus pagal ANRE įsakymą Nr. 12/2015 reikalaujamus dokumentus.
- 3 ANRE atsisakius išduoti tokią licenciją, pareiškėja pateikė skundą *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas), jame prašė įpareigoti atsakovę išduoti aptariamą licenciją.
- 4 Skunde pareiškėja teigė, kad pagal Reglamentą 2019/943, siejamą su Direktyva 2019/944, nacionalinės reguliavimo institucijos įpareigojamos veiksmingai užtikrinti elektros energijos rinkos operatorių konkurenciją.
- 5 Pareiškėjos nuomone, reglamente įtvirtinti laisvos konkurencijos principai neatskiria elektros energijos rinkos operatoriaus, apibrėžto jo 2 straipsnio 7 punkte.
- 6 Atsikirsdama ANRE rėmėsi Įstatymo Nr. 123/2012 10 straipsnio 2 dalies f punktu ir teigė, kad bendrovė *Operatorul Pieței de Energie Electrică și Gaze Naturale „OPCOM“ S. A.* šio įstatymo įsigaliojimo dieną jau turėjo centralizuotų elektros energijos rinkų valdymo licenciją, kuri 2001 m. buvo išduota 25 metų laikotarpiui, todėl ši operatorė turi išimtinį monopolį šioje srityje.
- 7 Be to, atsakovė teigia, kad Reglamente 2019/943 įtvirtinti bendrieji principai, skirti elektros energijos rinkos dalyviams, o ši sąvoka, remiantis reglamento 2 straipsnio 25 punkte pateikta apibrėžtimi, neapima elektros energijos rinkos operatoriaus.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 8 Pareiškėja mano, kad nacionalinių reguliavimo institucijų pareiga užtikrinti elektros energijos rinkos operatorių konkurenciją yra Reglamento 2019/943 pagrindas ir išplaukia iš šio reglamento 1 straipsnio b punkto. Šis straipsnis, siejamas su reglamento 3 straipsniu ir 10 straipsnio 4 ir 5 dalimis, įpareigoja ANRE vengti bet kokio antikonkurencinio monopolio.
- 9 Be to, remdamasi reglamento 1 straipsnio b ir c punktais bei 3 straipsniu pareiškėja tvirtina, kad reglamente įtvirtinti laisvos konkurencijos principai jokiū būdu neatskiria elektros energijos rinkos operatoriaus, kaip jis apibrėžtas reglamento 2 straipsnio 7 punkte.
- 10 Kadangi rinkos operatorius yra telkimą atliekantis subjektas, reglamento 2 straipsnio 25 punkte pateikta „rinkos dalyvio“ sąvoka apima elektros energijos rinkos operatorių.
- 11 ANRE mano, kad nereikia kreiptis į Teisingumo Teismą.
- 12 Jos teigimu, kadangi Rumunijos rinka nedidelė, dviejų atskirų rinkų sukūrimas lemtų tik tų pačių dalyvių pasiūlymų pasiskirstymą šiose dviejose rinkose, o tai aiškiai reikštų konkurencijos pažeidimą.
- 13 Atsakovė primena, kad 2014 m. pareiškėja jau buvo pateikusi analogišką skundą; jis buvo atmestas ir jame pareiškėja, be to, buvo pateikusi Įstatymo Nr. 123/2012 10 straipsnio 2 dalies f punkto prieštaravimu Konstitucijai grindžiamą prieštaravimą, kurį savo ruožtu atmetė *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas).
- 14 Dėl prejudicinių klausimų ANRE mano, kad jie nebūtini ginčui išspręsti ir kad reglamentas yra aiškus, todėl teismas gali jį taikyti.
- 15 Be to, ANRE mano, kad pagal nacionalinės teisės aktus leidžiamas monopolis neprieštarauja reglamentui, nes reglamente nėra jokios nuostatos, kuria valstybėms narėms būtų nustatyta pareiga paskirti kelis ūkio subjektus, kurių užduotis – organizuoti ir valdyti centralizuotas elektros energijos rinkas, kiek tai susiję su didmenine prekyba elektros energija; tačiau šiame reglamente nustatyti bendrieji principai, skirti elektros energijos rinkos dalyviams, tarp kurių, remiantis reglamento 2 straipsnio 25 punkte pateikta apibrėžtimi, nėra tinklo operatorių ar elektros energijos rinkos operatorių.
- 16 Pasak atsakovės, reglamento 1 straipsnio b punktas, kuriuo remiasi pareiškėja, yra paaiškintas Direktyvos 2019/944 13 konstatuojamojoje dalyje, todėl „išteklių tiekėjai“ suprantami kaip elektros energijos iš įvairių energijos šaltinių (pavyzdžiui, vėjo, saulės, geoterminės energijos, hidroenergijos, bangų ir potvynių energijos ir t. t.) tiekėjai, o ne paslaugų (pavyzdžiui, rinkos administravimo paslaugų) teikėjai; taigi „paskirstytosios paklausos ir pasiūlos telkimo

palengvinimas“ suprantamas kaip įėjimo į rinką palengvinimas telkėjams, kaip atskiram subjektui, kuris užsiima iš esmės telkimo veikla.

- 17 Be to, pareiškėja mano, kad konkrečiai jos arba elektros energijos rinkos operatoriaus prilyginimas telkėjui, kaip jis suprantamas pagal direktyvoje pateiktą apibrėžtį, apskritai atrodo pritemptas ir pagal galiojančius teisės aktus neturi pagrindo. Telkėjai nėra ir nebus konkurencinės rinkos arba elektros energijos rinkų valdymo mechanizmas.
- 18 Dėl pareiškėjos nurodyto 3 straipsnio atsakovė tvirtina, kad jis susijęs su paklausa ir pasiūla grindžiama kainų konkurencinio formavimo taisykle, neatsižvelgiant į ją privalančių taikyti operatorių skaičių. Rinkos operatoriaus sąvokos vartojimas daugiskaita pagrįstas tuo, kad aptariamame tekste nurodomi valstybių narių teisės subjektai, o tai nereiškia, kad kiekvienoje valstybėje narėje turi veikti keli rinkos operatoriai.
- 19 Atsakovė taip pat primena, kad po to, kai įsigaliojo Įstatymas Nr. 123/2012, OPCOM, remiantis Reglamentu 2015/1222, buvo paskirta kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija paskirtuoju elektros energijos rinkos operatoriumi (PEERO) Rumunijos pasiūlos zonoje.
- 20 Nukrypstant nuo Reglamento (ES) 2015/1222 4 straipsnyje nustatyto konkurencijos modelio, to paties reglamento 5 straipsnyje numatyta galimybė taikyti monopolio modelį paskiriant vienintelį PEERO; toks sprendimas paliekamas atitinkamos valstybės narės diskrecijai, o apie jį privaloma pranešti Komisijai.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) mano, jog tam, kad būtų išspręstas jo nagrinėjamas ginčas, Teisingumo Teismas turi priimti prejudicinį sprendimą, kuriame turėtų būti išaiškinta, ar Reglamentas 2019/943 taikomas elektros energijos rinkos operatoriui, jeigu pagal šį reglamentą (prireikus aiškinant jį kartu su Direktyva 2019/944) nuo jo įsigaliojimo dienos draudžiama tai, kad valstybė narė išduotų vienintelę šios valstybės visos elektros energijos rinkos valdymo licenciją, ir ar vienintelės licencijos išdavimas prieštarauja SESV 101 ir 102 straipsniams, siejamiems su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir SESV 106 straipsnio 1 dalimi.
- 22 Dėl būtinybės kreiptis į Teisingumo Teismą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, pirma, Sąjungos teisės nuostatos, į kurias daroma nuoroda prejudiciniuose klausimuose, dar nebuvo išaiškintos ir, antra, tinkamas Sąjungos teisės taikymas nagrinėjamu atveju nėra toks akivaizdus, kad nekiltų jokių pagrįstų abejonių. Be to, atsakovės nurodyta Teisingumo Teismo praktika yra ankstesnė už reglamentą.